

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Михайловської Євгенії Володимирівни «Адміністративно-правовий статус державного службовця системи державного управління сфери освіти і науки України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 – право

1. Актуальність теми дослідження

В процесах модернізації та реформування системи державного управління України, наближення та адаптації системи державного управління до європейських принципів належного врядування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування у всіх сферах та напрямках державної політики України, сфера освіти і науки, потребує детальної уваги законодавців та застосування найбільш актуальних та доцільних методів, способів і засобів державного управління, професійних кадрів, державних службовців з чітко визначеним та регламентованим відповідно до вимог сьогодення адміністративно-правовим статусом державного службовця в системі державного управління України. Вітчизняні і зарубіжні вчені та науковці досліджували різні аспекти адміністративно-правового статусу державних службовців, однак специфіку функціонування та розвитку сфери освіти і науки при проведенні досліджень враховано не було, врахування специфіки сфери освіти і науки, є ключовою засадою в визначенні напрямів вдосконалення адміністративно-правового статусу державного службовця сфери освіти і науки України та розробці механізму його реалізації в системі державного управління. У межах інституту державної служби в сфері освіти і науки України, мають оновлюватись та впроваджуватись у практичну площину, актуальні та доцільні організаційно-правові засади, що регламентують механізм реалізації адміністративно-правового статусу державних службовців на основі позитивного міжнародного досвіду, з метою удосконалення ключових засад практичної діяльності державних службовців з дотриманням принципу «професіоналізму» на державній службі та врахуванням специфіки освітянської сфери, яка постійно змінюється відповідно до вимог та розвитку сучасних суспільних потреб в державі, що свідчить про актуальність теми та відповідно доцільність її комплексного дослідження.

2. Найсуттєвіші результати дисертації, їх достовірність і новизна, значення для теорії і практики

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що представлена наукова праця є одним із перших у вітчизняній юридичній науці адміністративного права комплексним правовим дослідженням адміністративно-правового статусу державного службовця системи державного управління сфери освіти і науки України та визначення напрямків його удосконалення. У результаті

проведеного дослідження дисертантом особисто сформульовано низку нових наукових положень і висновків. Зокрема:

уперше :

- сформовано авторські визначення:

1) «системи державного управління, як складної, багаторівневої соціальної системи з цілеспрямованою взаємодією суб'єкта і об'єкта управління, метою діяльності яких є прийняття, реалізація та виконання рішень що забезпечують функціонування, системи державного управління на підставі чинного законодавства України та на основі відносин підпорядкування з дотриманням принципів поєднання централізації та децентралізації влади»;

2) «психологічного здоров'я, як стабільного стану інтелектуально-емоційної сфери, що забезпечує адекватну поведінкову реакцію, з критичною оцінкою самого себе, результату своєї діяльності та їх наслідків, що передбачають: відповідальне ставлення до посадових та службових обов'язків (активність, комунікативність, мотиваційність, самостійність в прийнятті правильних рішень (в рамках чинного законодавства)), протидію конфліктності, емоційну та стресову стійкість з дотриманням організаційних та етичних норм і правил поведінки професійної культури на державній службі»;

- при проведенні процедури оцінювання результатів службової діяльності державних службовців в сфері освіти і науки, запропоновано враховувати такі організаційно правові засади як : 1) юридичний обов'язок керівника, організувати та провести процедуру оцінювання з дотриманням принципів «об'єктивності», «достовірності», «доступності та прозорості», «взаємодії та поваги до гідності державного службовця», за можливості, залучати до процедури оцінювання осіб які мають досвід роботи в сфері управління персоналом, мають практичний досвід роботи у сфері освіти і науки або освіти за спеціальність «Практична психологія» 2) врахування періодичності та термінів протягом яких обов'язково повинне бути проведено оцінювання, 3) комплексність та актуальність розроблених завдань, ключові показники яких повинні бути спрямовані на кінцевий результат та мету реалізації службової діяльності державних службовців в сфері освіти і науки; 4) актуальні вимоги до професійної кваліфікації з врахуванням категорії та рангу державної служби, відповідно до специфіки сфери, сфери освіти і науки; 5) відповідність особистісних якостей особи (ділових, соціальних, моральних та етичних якостей поведінки) тій сфері в якій вона працює, сфері освіти і науки; 6) об'єктивність, незалежність, та добросовісність під час узагальнення результатів та складання висновків щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців в сфері освіти і науки; 7) застосування засобів заохочення та преміювання до тих державних службовців сфери освіти і науки, які отримали відмінні оцінки за результатами оцінювання службової діяльності; 8) при проектуванні та складанні індивідуальної програми підвищення рівня професійної компетентності (індивідуальної програми професійного розвитку) акцентувати увагу на

компетентностях спрямованих на розвиток цифрової грамотності, юридичної обізнаності, особистісного розвитку та професіоналізму державних службовців у сфері освіти і науки та за можливості стимулювати та заохочувати самоосвіту державних службовців;

- запропоновано до переліку дисциплінарних проступків додати проступок «булінг (мобінг) на державній службі».

удосконалено:

- історико-правову характеристику еволюції розвитку інституту державної служби в Україні з акцентом на тих історичних періодах, що безпосередньо пов'язані з визначенням «державної служби, як публічної, професійної, політично неупередженої діяльності із практичного виконання завдань і функцій держави», які мали безпосереднє значення (позитивний та негативний вплив) для становлення інституту державної служби України в його сучасному вигляді враховуючи при цьому, розвиток сфери освіти і науки, серед яких автор виділяє 4 історичних періоди: перший історичний період, який необхідно зазначити, це часи від виникнення Київської Русі до повного її роздроблення та перебування під владою Литви і Польщі; другий історичний період, це період існування самовільної Козацької держави, Запоріжської Січі, третій історичний період, це період перебування України в складі Радянського Союзу, четвертий історичний період, це розвиток інституту державної служби України на сучасному етапі (з моменту здобуття Україною незалежності до сьогодення в контексті сучасних умов та тенденцій європейської інтеграції);

- визначення ключових елементів системи державного управління України, суб'єктами управління є органи виконавчої влади, що реалізують державну політику; об'єктами управління є сфери та галузі суспільного життя, що перебувають під організуючим впливом держави; управлінською діяльністю, є певного роду суспільні відносини, через які реалізуються численні прямі та зворотні зв'язки між суб'єктами і об'єктами управління;

- зміст процесу державотворення, тобто поєднання централізації та децентралізації влади, яка реалізується органами державного управління, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування на території однієї адміністративно-територіальної одиниці, що обумовлює актуальність впровадження чітко визначеного адміністративно-правового механізму взаємодії державних адміністрацій в умовах їх реформування з органами місцевого самоврядування, функції та повноваження яких повинні бути чітко розмежовані;

- визначення поняття: «служба кар'єра державного службовця», під яким мається на увазі довготривалий організований процес просування по службі державного службовця з врахуванням особистісних якостей державного службовця, його досвіду, професійності, компетенції, кваліфікації, який розпочинається з моменту прийняття на державну службу, з подальшим переміщенням працівника по службі, шляхом зайняття ним більш високої посади

на конкурсній основі або шляхом присвоєння йому більш високого рангу, з урахуванням категорій посад державної служби та рангів державних службовців, як виду спеціальних звань, що їм присвоюються та яка закінчується у зв'язку з припиненням державної служби.

дістало подальшого розвитку:

- зміст «державної служби в сфері освіти і науки» під яким на підставі аналізу чинного законодавства про державну службу, автор має на увазі «публічну, політично неупереджену, професійно-трудова діяльність, яка практично спрямована на виконання завдань і функцій держави в конкретно визначеному державному органі, установі, організації або іншій державній структурі, яка має відповідний адміністративно-правовий статус в системі державного управління»;

- характеристика такого ключового елемента адміністративно-правового статусу державного службовця сфери освіти і науки, як цивільно-правова відповідальність. окремо виділені корупційні ризики;

- значення принципу «професіоналізм» державного службовця сфери освіти і науки, як основи реалізації службової кар'єри в сфері освіти і науки;

- порядок проведення конкурсу на заняття посад державної служби;

- узагальнення зарубіжного досвіду щодо реалізації адміністративно-правового статусу державного службовця сфери освіти і науки, як складової частини системи державного управління (Франція, Німеччина, Сполучені Штати Америки, Великобританія, Литва).

Таким чином, отримані в дисертаційному дослідженні нові науково-обґрунтовані результати значно поглиблюють існуючі знання про адміністративно-правовий статус державного службовця системи державного управління сфери освіти і науки України та спрямовані на його вдосконалення.

Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи: історико-правовий, логіко-семантичний, сходження від абстрактного до конкретного, структурно-логічний, правового аналізу, групування, класифікації, системно-структурний, системно-функціональний порівняння, документального аналізу та аналітичний метод, сукупність методів і прийомів наукового пізнання, системний підхід до їхнього застосування надав можливість дослідити проблеми в єдності їхнього соціального змісту і юридичної форми, здійснити комплексний аналіз адміністративно-правового статусу державного службовця системи державного управління сфери освіти і науки України.

Застосування історико-правового методу дозволило проаналізувати реформи в системі державного управління та становлення інституту державної служби (підрозділ 1.1). За допомогою логіко-семантичного методу та методу сходження від абстрактного до конкретного розкрито зміст державної служби у сфері освіти і науки, правові засади функціонування державної служби та діяльності державних службовців (підрозділи 1.2, 1.3). Структурно-логічний метод та методи правового аналізу застосовувалися з метою дослідити

адміністративно-правовий статус державних службовців у сфері освіти і науки: зміст та правові елементи, службову кар'єру державних службовців у сфері освіти і науки як механізм реалізації адміністративно-правового статусу державних службовців та розглянути оцінку результатів службової діяльності державних службовців у сфері освіти і науки як результат реалізації адміністративно-правового статусу державних службовців (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3). Методи групування, класифікації, системно-структурний, системно-функціональний порівняння використані для характеристики адміністративно-правового механізму забезпечення правового статусу державних службовців у розвинених країнах світу (підрозділ 3.1). Для формування перспектив вдосконалення адміністративно-правового статусу державних службовців системи державного управління сфери освіти і науки України використовувався метод документального аналізу та аналітичний метод (підрозділи 3.2).

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації склали загальнотеоретичні наукові праці, розробки провідних фахівців у галузі теорії держави і права та теорії державного управління, адміністративного права, цивільного права, порівняльного права, юридичної психології та інших галузевих правових наук. Нормативною базою наукового дослідження стали загальні та спеціальні нормативні джерела: Конституція України, законодавчі акти, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, підзаконні нормативно-правові акти.

Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять результати звітів щодо соціальних опитувань проведених серед державних службовців системи державного управління та сфери освіти і науки України, політико-правова публіцистика, довідкові видання.

Обсяг узагальнених теоретичних та практичних матеріалів дозволяє стверджувати про достовірність і наукову обґрунтованість результатів виконаного дослідження.

Одержані результати дослідження становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані в:

– науково-дослідній сфері – положення та висновки дисертації є основою для розробки подальших напрямків удосконалення адміністративно-правового статусу державного службовця системи державного управління сфери освіти і науки України (Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження у наукову діяльність Сумського державного університету);

– правозастосовній сфері – застосовується при: визначенні особливостей змісту та правових елементів адміністративно-правового статусу державного службовця системи державного управління сфери освіти і науки України; організації кадрової роботи (щодо застосовування додаткових методів та інструментів управління персоналом, що прямо не передбачені законодавством про державну службу, але можуть бути використані з метою забезпечення нормального психологічного клімату в колективі державних службовців сфери

освіти і науки України); проведенні процедури оцінювання результатів службової діяльності державних службовців у сфері освіти і науки, враховані та використовуються у правозастосовній діяльності відділу освіти Боромлянської сільської ради Тростянецького району Сумської області (Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження у правозастосовну діяльність відділу освіти Боромлянської сільської ради Тростянецького району Сумської області);

– освітньому процесі – під час проведення занять та підготовки навчально-методичної літератури із дисциплін «Адміністративне право» й «Службове право»; вони вже використовуються під час проведення занять із зазначених дисциплін у Сумському державному університеті (Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження у освітній процес Сумського державного університету).

3. Відповідність дисертації зазначеній спеціальності

Дисертація присвячена дослідженню адміністративно-правового статусу державного службовця системи державного управління сфери освіти і науки України. Як за змістом завдань дослідження, так і за характером їх розв'язання та отриманими результатами дисертація «Адміністративно-правовий статус державного службовця системи державного управління сфери освіти і науки України» повністю відповідає спеціальності 081 – право. Крім того дисертаційне дослідження Михайловської Є.В. виконано у межах науково-дослідної теми Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Концепція нової інноваційної моделі державного управління фінансовою системою України» (номер державної реєстрації 0118U003582).

4. Кількість публікацій та повнота опублікування результатів дослідження

Основні положення дисертації викладені у 13 наукових працях, зокрема, 5 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав (зокрема 1 стаття Web of Science Core Collection) та 8 тезах на науково-практичних конференціях, що відповідає вимогам Наказу МОН «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» від 23.09.2019 р. № 1220.

1. Боговіс Є. В. Історико-правовий аспект становлення інституту державної служби України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Ужгород, 2017. № 43 (т.2). С. 33-37.

2. Боговіс Є. В. Правові засади функціонування державної служби та діяльності державних службовців у системі державного управління. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». Херсон, 2017. № 4 (т.1). С. 118-121.

3. Михайловська Є. В. Оцінка результатів службової діяльності державних службовців у сфері освіти і науки з огляду адміністративно-правового статусу

державних службовців в системі державного управління України. Правові горизонти / Legal horizons. Суми, 2020. № 22. (35) С. 70 -74 Статті в зарубіжних періодичних наукових виданнях:

4. Kobzeva T., Mykhailovska Ye. Official career in the state administration system in the conditions of the state service reform in accordance with the European Union requirements. *Legea Si Viate. Republica Moldova*, 2018. № 7/2 (319). P.47- 51.

5. Serbyn R., Zelenko I., Kiselyova E., Voloshyna M., Mykhaïlov's'ka Ye. Administrative and Legal Mechanism for Ensuring the Rights of Civil Servants in Ukraine and the Developed Countries of the World. *Cuestiones Políticas (Derecho Público)*. Venezuela, 2020. Vol. 37, Núm. 65. P. 230-247. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3865.18>

6. Боговіс Є. В. Права та обов'язки державного службовця, як один із ключових елементів адміністративно-правового статусу державного службовця в системі державного управління. *Круглий стіл, присвячений 68-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини: зб. тез доп. (м. Київ, 9 грудня 2016 р.)*. Київ, 2016. С.171- 175.

7. Боговіс Є. В. Правова сутність інституту державної служби України. *Актуальні питання правових наук в сучасних умовах : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 27 лютого 2017 р.)*. Черкаси, 2017. С.66-69.

8. Боговіс Є. В. Історико-правові етапи становлення та розвитку інституту державної служби України в системі державного управління України. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.: у 2-х ч., (м. Суми, 18–19 травня 2017 р.)*. Суми, 2017. Ч. 2. С.23-27.

9. Михайловська Є. В. Корупційні ризики, які негативно впливають на діяльність державних службовців у системі державного управління. *Актуальні проблеми запобігання корупції в органах публічної влади в Україні в умовах євроінтеграції: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 10–11 квітня 2018 р.)*. Запоріжжя, 2018. С.166 -168.

10. Михайловська Є. В. Державні службовці, як учасники відносин у сфері господарювання. *Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.: у 2-х ч., (Суми, 25-26 квітня 2018 р.)*. Суми, 2018. Ч.1. С.140-143.

11. Михайловська Є. В. Цивільно-правова відповідальність, як складовий елемент правового статусу державного службовця в системі державного управління. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.: у 2-х ч., (м. Суми, 18–19 травня 2018 р.)*. Суми, 2018. Ч. 2. С.86-90.

12. Михайловська Є. В. Реформа державного управління та політика у сфері децентралізації влади в Україні. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф.: у 2-х ч., (м. Суми, 23–24 травня 2019 р.)*. Суми, 2019. Ч. 2. С.107-111.

13. Михайловська Є. В. Службова кар'єра державних службовців сфери освіти і науки в системі державного управління України. Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф.: у 2-х ч., (м. Суми, 21–22 травня 2020 р.). Суми, 2020. Ч. 2. С.125-128.

5. Висновок

Вважати, що подана дисертація Михайловської Євгенії Володимирівни на тему «Адміністративно-правовий статус державного службовця системи державного управління сфери освіти і науки України» за своїм науковим рівнем, актуальністю виконаних досліджень, практичним значенням, обсягом і оформленням повністю відповідає вимогам передбачених п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії від 06.03.2019 року щодо дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 – право.

Рецензенти:

**Завідувач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету,
доктор юридичних наук, доцент**

Ю.В. Гаруст

**Доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету,
доктор юридичних наук, доцент,
заслужений юрист України**

О.М. Резнік